

Stručno usavršavanje članova HKIŠDT

- poziv na predlaganje naslova i okvirnog sadržaja predavanja

Naziv predavanja: Planiranje i provedba gospodarenja šumama u okviru ekološke mreže kao nova prilika za šumarstvo

Strukovno područje:

Uređivanje šuma, Planiranje gospodarenja šumama, Opće šumarstvo

Vrsta/oblik izvođenja: Predavanje kroz prezentaciju studija slučaja i analizu realnih primjera

Predavač: Doc. dr. sc. Krunoslav Teslak

Životopis predavača:

Krunoslav Teslak rođen je 1. studenoga 1978. godine u Virovitici. Oženjen je i s obitelji živi u Sesvetama, ali i u Malim Zdencima, grad Grubišno Polje.

Od 1. rujna 2004. godine zaposlen je na Zavodu za uređivanje šuma, Šumarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Disertaciju pod naslovom: „Utjecaj strukturnih i prostorno-vremenskih odrednica na planiranje gospodarenja šumama hrasta lužnjaka (*Quercus robur* L.)“ obranio je 21. listopada 2010. godine i time stekao akademski stupanj doktora znanosti u području biotehničkih znanosti, znanstveno polje šumarstvo, znanstvena grana uređivanje šuma.

Temeljno područje interesa Krunoslava Teslaka je višekriterijsko i prilagodljivo planiranje gospodarenja šumskim resursima. Posebno, planiranje gospodarenja u okolnostima stanišnih i socijalnih promjena, planiranje gospodarenja privatnih šuma te projekcije razvoja šumskih resursa. Pri tome istražuje utjecajne kriterije na donošenje odluka u planiranju gospodarenja nizinskim šumama, razine i dinamiku uspostave potrajnosti gospodarenja te povijesne rekonstrukcije i projekcije razvoja šumskih resursa uz primjenu različitih modela gospodarenja. Nadalje, istražuje modele razvoja prebornih bukovo-jelovih šuma, stanje i utjecajne čimbenike njihova pomlađivanja, vlasničke odnose kao i utjecaj prirodnih nepogoda te mogućnosti i dinamiku njihova oporavka.

Do sada je objavio 24 rada u znanstvenim časopisima (od toga 3 u CC bazi odnosno 21 u bazi a1 Web of Science). Voditelj je jednog nacionalnog projekta, a aktivno je sudjelovao na pet nacionalnih znanstvenih projekata te jednom bilateralnom projektu. Sudjelovao je na sedam međunarodnih i četiri domaća znanstvena skupa. U znanstveno zvanje višeg znanstvenog suradnika izabran je na 15. sjednici Matičnog odbora za područje biotehničkih znanosti održanoj 13. srpnja 2012. godine. 27. studenoga 2013. godine izabran je u znanstveno – nastavno zvanje docenta u području biotehničkih znanosti, polje šumarstvo, grana uređivanje šuma te je od 02. prosinca 2013. godine zaposlen kao nastavnik u znanstveno-nastavnom zvanju docenta na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Povjerena mu je, u suradništvu, nastava iz predmeta Osnove uređivanja šuma i Uređivanje šuma posebne namjene na preddiplomskim studijima, Šumskogospodarskom planiranju na diplomskom studiju, Uređivanje privatnih šuma i Višekriterijsko gospodarenje nizinskim šumama na specijalističkom studiju te Modeli višenamjenskog i potrajnog planiranja gospodarenja regularnim i prebornim šumama i Sastavnice planiranja gospodarenja šumama posebne namjene u okviru doktorskog studija. Od 2014. godine (izbor u zvanje docenta) mentor je obranjenih 19 diplomskih i završnih radova te savjetodavni voditelj jednog doktorskog rada. Do sada je objavio 7 radova, jednu domaću i dvije međunarodne konferenciju sa studentima temeljem mentoriranja diplomskih radova.

Sudjelovao je na 1 bilateralnom znanstvenom projektu „Comparative analysis of stand structure of beech and oak forests in Croatia and Slovenia“ i na 2 znanstvena projekta financirana od Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta, te na 5 nacionalnih projekata od čega je na jednom bio voditelj. Trenutno je voditelj znanstvenog projekta "Planiranje gospodarenja privatnim šumama u Hrvatskoj obzirom na obilježja šumoposjeda i gospodarske zahtjeve

šumoposjednika" Ministarstva poljoprivrede. Sudjelovao je u izradi nacrtu prijedloga projekta za Horizon 2020 H2020-ISIB-2015-2: "Adapting European and Circum-Mediterranean forests to climate change by facilitating the assisted migration of trees: Evidence, methods and opportunities".

Član je Hrvatskog šumarskog društva, Hrvatskog lovačkog saveza i Hrvatskog biometrijskog društva. U slobodno vrijeme bavi se ribolovom, hortikulturom i pčelarstvom.

Kontakt osoba:

Doc. dr. sc. Krunoslav Teslak

kteslak@sumfak.hr 098/9805-350 ili 01/2352-572

Institucija predavača: Šumarski fakultet, Sveučilišta u Zagrebu

Sažetak predavanja:

Šumarska struka i znanost, odnosno šumarstvo u globaliziranom svijetu uvelike je redefiniralo svoju ulogu. Posljedica je to promjena očekivanja zajednice, ali i izmijenjenih okolnosti djelovanja. Fokus se pomaknuo s proizvodnje drvene sirovine na općekorisne funkcije, arhiviranje ugljika, nedrvne proizvode, očuvanje bioraznolikosti i slično, a sve to u okolnostima pogoršanja stanišnih uvjeta i povećanja ugroza za razvoj šuma. Hrvatsko šumarstvo djeluje u nešto drugačijim okolnostima, ali neminovno osjeća nove trendove.

S tim u skladu je i uključivanje područja Hrvatske u ekološku mrežu natura 2000. Uspostava ekološke mreže u Hrvatskoj propisana je Zakonom o zaštiti prirode (NN 70/05, NN 139/08, NN 57/11). Značajne šumske površine obuhvaćene su Ekološkom mrežom Natura 2000 te je sukladno tome pravilnikom o uređivanju šuma (NN 97/2018 i 101/2018)) predviđena izrada PROGRAM GOSPODARENJA GOSPODARSKOM JEDINICOM S PLANOM UPRAVLJANJA PODRUČJEM EKOLOŠKE MREŽE (PGGJPUPEM).

PGGJPUPEM imaju svoje specifičnosti pri samoj izradi (provedbi operativne inventure šume) prvenstveno evidencija ciljanih vrsta te u prilagodbi gospodarenja šuma kako bi se zaštitili i očuvali ugrožene vrste i stanišni tipovi odnosno bioraznolikost u cjelini. Izrada planova upravljanja, kao i planiranje gospodarenja te na kraju i sama provedba povjerena je šumarskoj struci na velikom području od ukupne površine uokvirene u ekološku mrežu. Usklađenost izrade Planova upravljanja provjerava i izdaje suglasnost nadležna institucija Ministarstva zaštite okoliša i energetike.

Paralelno temeljem preuzetih međunarodnih obveza (*United Nations Framework Convention on Climate Change*, UNFCCC), Kyotskom protokolu i Europskoj komisiji te ulaskom u Europsku uniju obveze Republike Hrvatske u području klimatskih promjena dodatno su povećane kako u smislu opsega izvješćivanja tako i u smislu doprinosa ispunjavanju cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova Europske unije. Jedan od sektora o kojem se izvješćuje je i sektor Korištenje zemljišta, promjene u korištenju zemljišta i šumarstvo (*Land Use, Land Use Change and Forestry*, LULUCF). Temeljem nacionalnog plana za šumarstvo osiguran je limit etata iznad 6 milijuna m³ godišnje što čini oko 60% prirasta.

Postavlja se pitanje što je s preostalim 40% prirasle drvene biomase. Ostaje u procesu „prirodnog“ kruženja odnosno zadržavanja ugljika u živim organizmima što za šumarstvo znači značajna količina mrtvog drva u šumama, značajno više prezrelog drva u šumama i odstupanja od normalne dobne strukture itd. Posebno pitanje predstavlja raspodijela ograničenog etata na tipove šuma (uređajne razrede), prostornu raspodjelu, regionalnu itd.

Navedene, preuzete obveze, dakle mijenjaju poziciju u kojoj šumarstvo djeluje. Ili ga postavljaju na poziciju koju ono oduvijek ima u zajednici. Naime, temeljna postavka da etat proizlazi iz potreba šume za njegovom i obnovom (a potrebe šume definira isključivo šumarska struka) značajno je ograničena i izmijenjena. Pri tome što je ili koja je polazišna ili nulta točka za prirodno stanje šuma ili okoliša općenito, ključno je pitanje?

Odgovora nema, pa je prema tome, potrebe šume vrlo teško definirati. Suvremeno šumarstvo žarište pomiče s upravljanje kubnim metrom drvene tvari na upravljanje cjelokupnim

prostorom i sadržajem šuma. Kako to u RH čini oko 45% kopnene površine odgovornost (važnost) šumarske struke je nemjerljiva. Nužno je stoga prepoznati trenutak i prihvatiti izazov te iznaći i izboriti se za načine ostvarivanja prihoda i izvan vrijednosti posjeđene drvene tvari. Neposjeđena drvena tvar vlasniku šume ili onome tko u ime vlasnika njome gospodari treba doprinositi više nego posjeđena. Zajednica, kojoj je u interesu gospodarenje šumama, a koje je u novonastalim okolnostima zaštite uz svekoliku fluktuaciju biljnih bolesti i štetnika te nastupajućih neprirodno ubrzanih klimatskih promijena, sve zahtjevnije, čitaj skuplje, mora platiti. Sam modalitet nije teme ovog rada, ali mora se odnositi uz nacionalnu razinu i na nadnacionalnu, globalnu razinu koja i nameće određenu prosječnu razinu zaštite.

Gledajući lokalno, šumarstvo se treba prilagoditi nastaloj situaciji i prihvatiti izazov za koji je i više nego educirano. Botanika, Fitocenologija, Dendrologija, Zoologija, Ornitologija, Entomologija, itd. kolegiji su na Šumarskom fakultetu koji to jamče. Tko je pozvaniji provoditi suvremeno, sveobuhvatno gospodarenje šumskim ekosustavom? Upravo šumarska struka provodi organizirano gospodarenje šumama nekoliko stoljeća unazad, a koje je osiguralo prirodnost koja je danas temelj zaštite. Ako je, kratkoročno i sporadično, i bilo odstupanja od temeljnih postavki pod pritiscima ostvarivanja profita uz „neprofitnu“ cijenu, načelo prirodnog gospodarenja nije nestalo iz šumarske struke.

Na nama je da kompetentno i argumentima modeliramo suvremeno gospodarenje prostorom šuma i šumskog zemljišta te utječemo na politike i područja koja nam otežavaju djelovanje, a zajednica ih šumarstvu „naplaćuje“ tj. pripisuje (npr. gospodarenje vodama, kretanje živog materijala, energetika, onečišćenje okoliša, itd). Izrada i provedba planova upravljanja šumama u okviru ekološke mreže prilika je koju ne možemo i ne smijemo relativizirati. Koliko god pri tome bilo apsurdna i nepravdi šumarstvo mora osvijestiti da je prirodnost vrlo nejasan pojam koji mora biti oblikovan od cjelokupne zajednice. Ustrajnim provođenjem razumnog gospodarenja šumama uz ukazivanje na nelogičnosti i nestručnosti te kroz komunikaciju s drugima možemo očuvati šume i prirodu u cijelini. A šumarstvu je očuvanje šuma razlog postojanja?.

Ključne riječi: suvremeno šumarstvo, ekološka mreža, program gospodarenja gospodarskom jedinicom s planom upravljanja područjem ekološke mreže, inventura ciljanih vrsta, ograničeno gospodarenje šuma

Trajanje događanja

40 do 60 minuta (po dogovoru)

Ishodi učenja:

1. Prepoznati i prikazati ulogu suvremenog šumarstva
2. Razumjeti uzroke i potrebu redefiniranja šumarstva
3. Razumjeti postupak kvantificiranja ograničenosti gospodarenja šumama (izmakla dobit)
4. Razumjeti potrebu definiranja ciljeva gospodarenja šumama od cjelokupne zajednice
5. Planirati inventuru te provedbu gospodarenja u šumama u okviru ekološke mreže
6. Interpretirati probleme ograničavanja gospodarenja šumama u okviru ekološke mreže
7. Analizirati problemsko stanje gospodarenja šumama u Hrvatskoj u odnosu na globalno

Mogućnost regionalnog održavanja: moguće